

«Читання про Бориса І Гліба»

Нестора Літописця

- «Житіє Бориса і Гліба» є зразком давньоруського книжкового житія. Воно Створено в кінці XI-початку XII століття і ДОШІО до нас у двох варіантах: «Сказання» і «читання». Автор оповіді невідомий, «Читання» належить Нестору. В основі цих творів давньоруської книжності лежить сюжет про мученицьку кончину князів Бориса і Гліба, убитих їх братом Святополком в боротьбі за київський Престол.

- в 1015 році помер князь Володимир. Владу в Києві захопив його син Святополк. За наказом князя був убитий його брат Борис, а через місяць-другий брат Глеб. Але третій брат Ярослав рушив у похід проти Святополка, отримав над ним перемогу і сам утвердився в Києві. Борис і Глеб були поховані в Вишгороді біля церкви святого Василя. Їхні могили стали місцем паломництва 1. При будівлі нової церкви взамін згорілої виявилось, що тіла Бориса і Гліба нетлінні. Ця обставина і стала приводом для оголошення їх святими. Культ Бориса і Гліба мав важливий політичний сенс: він «Освятивав» і стверджував державну ідею, згідно з якою всі руські князі-брати, і в той час підкреслював обов'язковість підпорядкування молодших князів старшим. в Житіє зосереджується увага на загибелі братів Бориса і Гліба. Вони зображуються ідеальними християнськими героями-мучениками. Вони добровільно приймають мученицький вінець.

- Борис у всьому покірний старшим князям. За велінням батька, князя Володимира, він вирушає в похід проти печенігів. На зворотньому шляху він дізнається, що батько помер, а київський престол захопив Святополк. Борис оплакує смерть батька. Дружина пропонує йому піти на Київ, підкоряючись обов'язку васала, він відмовляється і воліє смерть зраді. «Йдучи дорогою, Борис розмірковував про красу і доброту свою і сльозами заливався, і хотів втриматися від них, але не міг. І усі, бачачи його в сльозах, плакали про благородство і чесний розум юності його, і кожен в душі своїй в прикрасі серцевої, і всі перебували в печалі ... Вид Бориса був сумовитий, погляд і сокрушенне серце, як у святого. Був блаженний правдивий, щедрий, тихий, лагідний, смиренний, всіх милував і про всіх дбав »
- 2. Борис думав: «Знаю, що брата мого за заради толкнут люди на вбивство моє і погублять мене».

- «Если пролвет кров мою, то буду мученик, перед Господом моим. Душу мою прийме господь ». Скорбота Бориса переминялася розрадами божими: «Хто погубить душу свою мене заради і мого вчення, той знайде і збереже її у житті вічному». І радість наповнила серце Бориса. Він звернувся до Бога, кажучи: «Не відкидай мене, Господи премилостивий, уповаючого на тебе, але врятуй душу мою.»
- Борис починає готуватися до смерті. При думці що йому належить померти він відчуває страх. Передчуття смерті переходить в упевненість. Зростає тривога, Борис не в силах стримати серцевого хвилювання. Змовники , послані Святополком, оточують шатер, де молиться князь та вражають його списами. Смертельно поранений Борис просить час для того, щоб помолитися. Його везуть на возі до міста і двоє варяг добивають мученика ударом меча у серце.
- Гліб такий же герой-мученик, як Борис. Коли Святополк його кличе до Києва, він негайно вирушає в дорогу. Недалеко від Смоленська його наздоганяють послані Святополком вбивці І Гліб покірливо, не надаючи ніякого опору, дозволяє вбити себе. Однак образ Гліба не в усьому повторює Бориса. На відміну від Бориса, Гліб нічого не підозрює. Навіть коли дізнається про смерть батька і загибель брата. Він лише висловлює бажання скоріше зустрітися з коханим братом на небесах, якщо вже на землі не можна.

- Наївно-захоплено Гліб відноситься до навколишнього світу, він не вірить, що його можуть убити. Побачивши вбивць, підпливаючих до нього в човні, він, не помічаючи їх похмурих осіб, радіє зустрічі. Про те, що його збираються вбити, Гліб здогадується лише тоді, коли вони стали «скакати» в його човен, тримаючи в руках мечі. Гліб тремтячи всім тілом, просить про пощаду, як просять діти: «Не чіпайте мене, чи не чіпайте мене!» Він не розуміє, за що і чому повинен померти. Беззахисність Гліба дуже зворушлива. Це одне з найсвітліших образів давньоруської літератури.

- Вводяться в Повість і внутрішні монологи.
- . Психологічний стан персонажів відтворюється і в авторських описах. Автор навіть намагається донести до читачів суперечливість почуттів, що охопили героїв. Так, в душі Бориса одне почуття змінюється іншим: скорботу у зв'язку з передчуттям загибелі і радість в очікуванні мученицького кінця ідеального християнського героя. Це жива безпосередність у вираженні почуттів, характерна для давньої літератури, більше того, це вже чітко виражені риси психологізму.
- Монологи Бориса і Гліба не позбавлені образності і ліризму. Так наприклад, плач Бориса по померлому батьку «Горе мені, світло очей моїх, сяйво і зоря лица мого, узда юності моєї, наставляння неразумия мого! Горе мені, батько і пане мій. К кому вдамся, на кого погляну? Де сприйму настільки блага вчення і наставлення розуму твого? На жаль зайшло сонце моє, і не було мене з тобою! »

- В образі князя Святополка світу світла і добра, як і в російському фольклорі, різко протиставляється світ темряви і зла. Вже на початку твору автор приписує йому епітет «окаянний», при його зображенні не шкодує чорних фарб. Святополк «триклятий» «другої Каїн, думки якого схоплені дияволом "у нього» препогані уста »,« Злий глас ». За скоєні злочини Святополк несе гідне покарання. Розбитий Ярославом, в панічному страху біжить він з поля бою. Автор пише: «Окаянний Святополк побіг і напав на нього біс. І розслабляючи тіло його так, що він не міг на коні сидіти, і несли його на ношах ». Йому постійно чується тупіт коней його переслідує Ярослава: Біжимо! Ось переслідують нас!»А він, лежачи в немочі, вигукував, кажучи: І "Біжимо! знову переслідують! І не міг залишитися на одному місці. прибіг в Ляшсую землю, гнаний гнівом божим і прибіг на безлюдне місце між чехами і ляхами і тут в муках закінчив своє життя, і прийняв відплата від Бога, наслав на нього рясні виразки і після смерті борошно вічне ». І, якщо убиті їм брати вважаються святими, то від могили Святополка «виходить сморід науки людям ... І з цього часу припинилася крамола на російській землі »Цим підкреслюється прагнення автора до єдиненію Русі.

Добро перемагає зло!

